

Moskevská Rus

Založení Moskvy

- Původně nevelká osada Kučkovo na břehu Moskvy,
- součást Vladimirsko –suzdalského knížectví
- 1147** první písemná zmínka – kníže **Jurij Dolgorukij**,
- Kníže vladimirsko-suzdalský, sem zve svého spojence
- knížete novgorodsko-severského Svjatoslava
- 1156 budování palisád a opevnění kolem Moskvy, tj. vybudování hradu Moskva
- Přesídlení představitelů ruské církve – stavba chrámů
- Moskevské knížectví vzniklo podle závěti Alexandra Něvského v 70.letech 13. st.
- Vzniká tak nové centrum na severovýchodě Rusi,
- postupně roste jeho význam

Nejstarší moskevská knížata

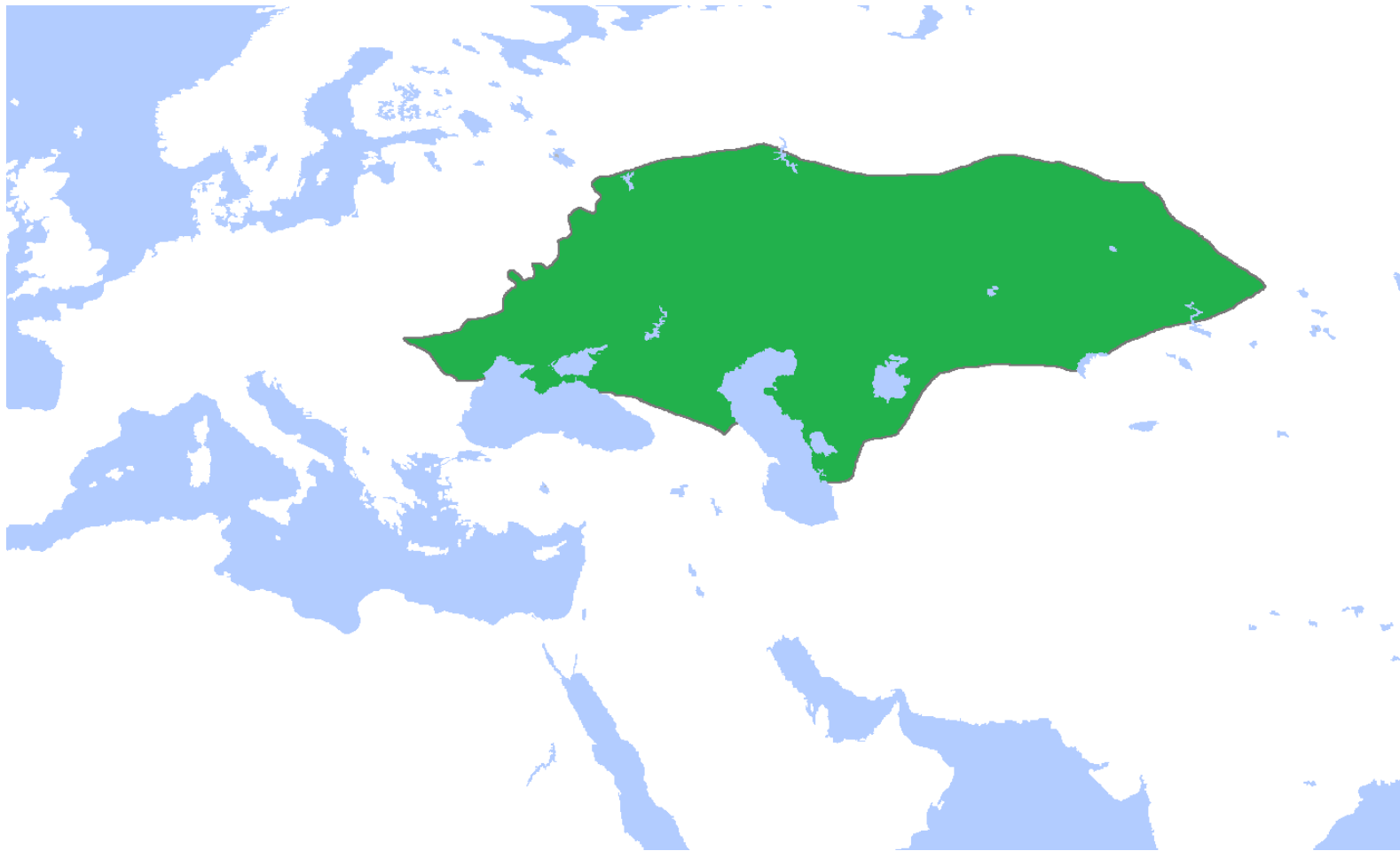
- **Daniil Alexandrovič (1276 – 1303)**
- Jurij Daniilovič (1303 – 1305)
- ve 14. st. nastává ekonomický a politický rozvoj knížectví
- Rozšiřování území – počátek 14. století – ztrojnásobení území, připojení Kolomny, Možajska a Perejaslavľa Zalesského
- Roste hospodářský a strategický význam Moskvy
- Boje s Mongoly o nezávislost, byli součástí Zlaté hordy

Uzbecka (přijetí islámu) a Džanibeka

Zlatá horda

Ovládala východoruské státy včetně Moskevského
platit daně a skládat slib věrnosti chánovi, za to získal
dekret pro ruského knížete na příslušné knížectví
Pravoslavná církev zůstala relativně nezávislá, nemohla
modlit za chána

Zlatá horda

Rozšíření moskevského státu

- boje mezi tverským knížetem Michailem Jarosl
- od 1304 velký kníže vladimírsky) a moskevským
- Jurijem Danilovičem(1303-1325, velký kníže vlad
- smrt obou

získal jarlyk a vybíral daně (hlavně platil Novgorod)
shromáždil značné finanční prostředky tím, že si velkou část daní ponechával
použil je na další rozšiřování území moskevského knížectví,
okázalou výstavbu v sídelní Moskvě, ale také k podplácení představitelů
Zlaté hordy, aby je přiměl jednat ve svém zájmu
1340 – 1353 vládne jeho syn Simeon Hrdý → boje Novgorodem a Litvou

cirkevních zajmů.

Bitva na Kulikovském poli 7. září 1380 → ruské vojsko (150 000 mužů)
proti chánovi Mamajevovi a jeho spojenci liteyskému knížeti Jagellovi
(nestihl se dostavit)

Boj za nezávislost

Velmi krvavá bitva (padlo asi 200 000 mužů) → vítězství Rusů

Nepodařilo se zbavit mongolské nadvlády, dále musí platit daně

Roku 1382 - odvetný vpád Mongolů a vypálení Moskvy chánem

Tochtamyšem

Upevnění moskevského státu

- 1462 – 1505 vláda **Ivana III.**
- 1472 velký kníže Ivan III. přijal titul „car vší Rusi“
- 1476 odmítnutí Moskvy platit daně Hordě
- 1478 připojení Novgorodu k Moskvě
- 1478 sňatek Ivana III. se Sofií Paleologovnou, neteří posledního byzantského císaře
- **1480** konec ruské podřízenosti Zlaté Hordě, k bitvě ani nedošlo, jelikož chán utekl p
- 1485 připojení Tveru k Moskvě

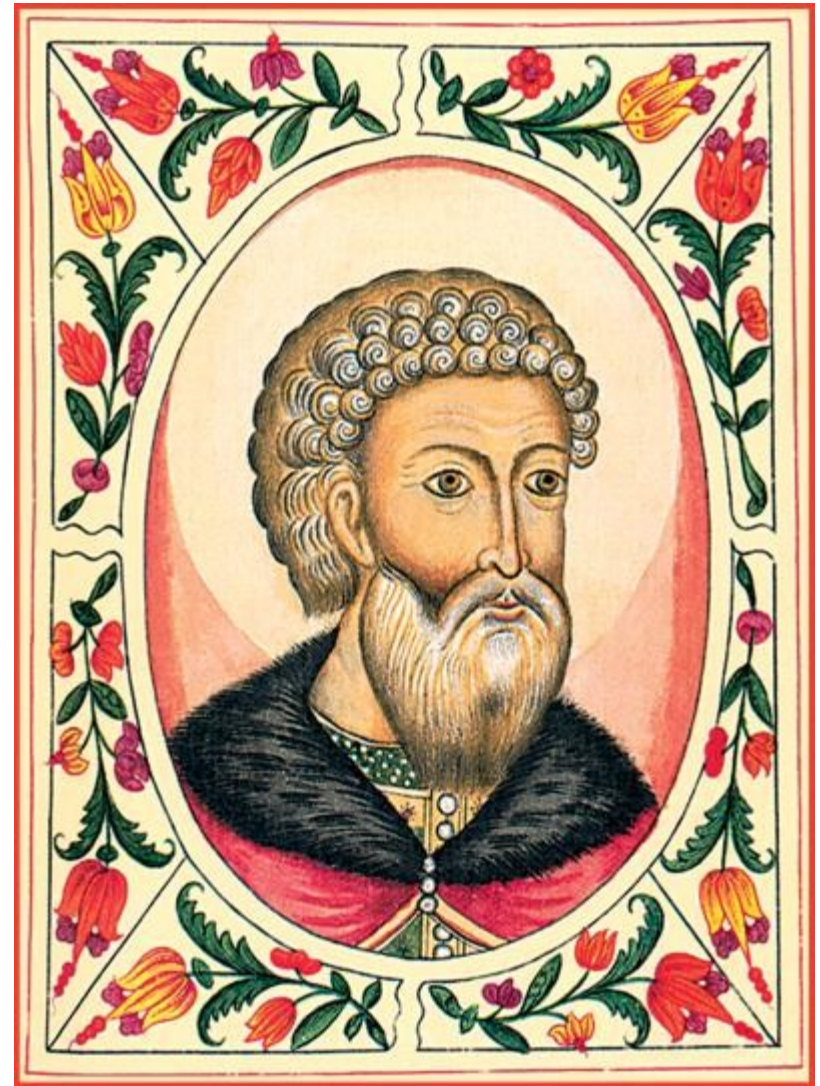
Ivan III. trhá chánův dopis a nechá popravit jeho poselstvo (1478)

Rusí s Evropou ve 13. a 14. stol. → izolace Ruska

- Odlišný **Důsledky mongolského jha** Rusko – středověk Evropa – re
- Hospodářský a kulturní úpadek Ruska → zaostává
téměř 250 let

- 1521 připojení Rjazaně k Moskvě
- Za vlády Ivana III. a Vasile III. sjednocení všech
- Vznikl národní stát Velkorusů (pod žezlem moskev
- Moskevská Rus

Moskevská Rus v 16. st.

Рост Московского княжества (1300–1462 гг.)

- Территория Московского княжества (вотчина кн. Даниила Александровича) к 1300 г.
- Земли, присоединенные к Московскому княжеству:
  - в 1300-1340 гг. - при князе Данииле и его сыновьях Юрие и Иване Калите
  - в 1340-1389 гг. - при князьях Симеоне Гордом, Иване II и Дмитрие Донском
  - в 1389-1425 гг. - при князе Василии I
  - в 1425-1462 гг. - при князе Василии II Темном
- (1422) Даты предварительных присоединений
- 1422 Даты окончательных присоединений
- Галич Центры княжеств "купли" Ивана Калиты
- Галич Центры совместных владений Москвы и Новгорода (до присоединения их к Москве)
- Территория Верховских княжеств, в разные годы временно зависевших от Московского княжества
- Земли мордвы, слабо подчиненные Москве
- Границы государств на 1462 г.
- Столицы государств (на 1462 г.)
- Столицы княжеств, существовавших до 1462 г.
- ПОЛЬША Названия государств
- ЗАОЗЕРЬЕ Названия исторических земель
- МЕЩЕРА Названия этнических групп

Letopisy:

«Троицкая летопись» – Trojický letopis, Moskevský letopisný svod (sbírka, kodex) v r. 1479

«Хронограф» – první ruský Chronograph v r. 1442

Kultura Moskevské Rusi

Pověsti: «О битве на Калке», «Повесть о разорении Рязани Батыем», повести о Александре Невском, нарř. «Житие Александра Невского», «Сказание о Мамаевом побоище»

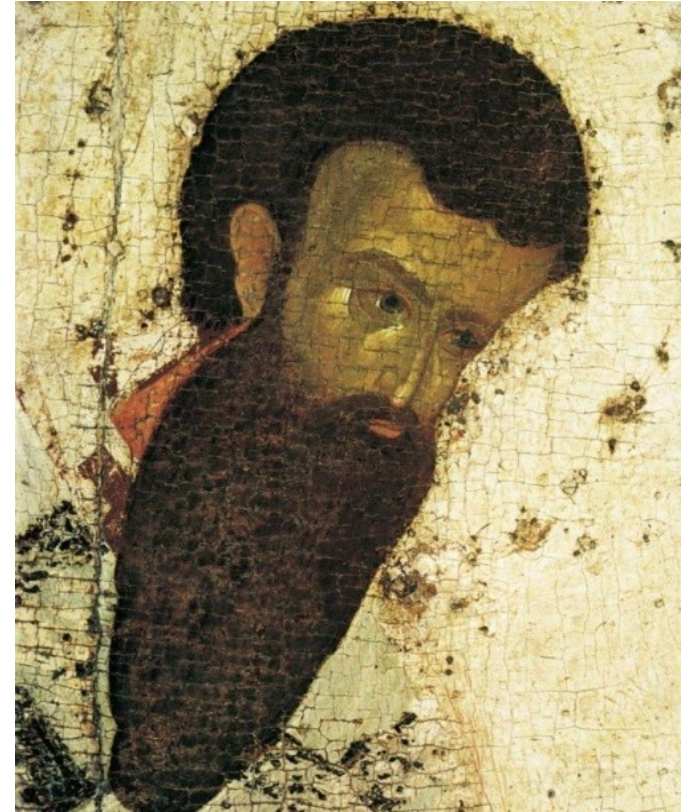
- Роема: «Задонщина» – Zadoňština
- Životopisy: «Житие митрополита Петра», «Житие Сергия Радонежского»
- Cestopisy: «Путешествие за три моря» Афанасия Никитина
- Legendy: «Сказание о невидимом граде Китеже»
- Historické písně: «Песня о Щелкане Дудентьевиче»

Suděbnik 1497

- .Nejvýznamnější ruský právní kodex z období sjednocování severovýchodní Rusi
- .Věnoval pozornost centrální správě a soudnictví (aby soudce nepřijímal úplatky)
- .Votčíníci zbaveni soudní pravomoci
- .Činnost soudnictví podřízena kontrole velkoknížecích zástupců
- .Uzákonil zrušení svobodného odchodu ruského cholopa – svobodný odchod omezen na dva týdny v roce, týden před a po sv. Jiří (26. listopadu po skončení všech polních prací = tzv. Jurjev děň)
- .Platil pro všechny vrstvy a třídy ruské společnosti

MALÍŘSTVÍ

- Řada fresek v byzantském slohu
- Ikony – náboženské obrazy na dubové desce, zobrazují Ježíše, svaté a Bohorodičku
- Umělci: Theofan Grek, Andrej Rubljev

ARCHITEKTURA

Moskva: Kreml, kostely (Vozněsenija, Simeonov, Andronnikov, Uspenskij)

Novgorod: chrámy Blagověšččenija na Gorodiščči, Spasa v Kovalevě, Uspenija v Bolotově, Spasa na Iljově ulici

Dále v Pskově, Tveru, Nižním Novgorodu, Rjazani

Spasskij sobor Andronnikova monastyra

Chrám v Kovalěvě

Uspenskij chram v Kremlyu

Kreml při Ivaně Kalitě (14.st.)

Zdroje

ŠVANKMAJER, Milan. *Dějiny Ruska*. 3. rozšíř. vyd. Praha: Lidové noviny, 1999. 886 s. ISBN 80-7106-216-2.

Kapesní atlas světových dějin. Edited by Jindřich Švestka - Petr Cafourek. 2. vyd. Praha: Geodetický a kartografický podnik, 1989. 172, 69 s. ISBN 80-7011-011-2.

OBRÁZKY

<http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/1d/GoldenHorde1300.png>

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/7f/Ivan_III_of_Russia_3.jpg

INTERNETOVÉ ZDROJE

Šilhán, Vladimír. Ivan III. – stavitel Moskvy [online]. Vystaveno 17. 01. 2005 cit. [23. 2. 2014].